

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 3737/2021
08.12.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија: Марине Милановић, председника већа, Јелице Бојанић Керкез и Весне Станковић, чланова већа, у правној ствари тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Никола Тадић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарство правде, чији је заступник Државно правобранилаштво, Одељење у Суботици, ради рехабилитационог обештећења, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 724/19 од 03.10.2019. године, у седници одржаној 08.12.2022 године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 724/19 од 03.10.2019. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Сомбору П 75/18 од 24.12.2018. године, ставом првим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да му тужена на име рехабилитационог обештећења-материјалне и нематеријалне штете исплати укупан износ од 88.153.113,26 динара и то по основу: обављеног, а неплаћеног рада у радно време износ од 10.128.000,00 динара, обављеног, а неплаћеног прековременог рада износ од 15.369.000,00 динара, разлике у висини плате пре и после штетног догађаја износ од 28.416.000,00 динара, губитка пензије износ од 3.630.289,12 динара, разлике у пензијама износ од 10.609.824,24 динара, новчане накнаде за психички бол због противправног лишења слободе износ од 10.000.000,00 динара и новчане накнаде за претрпљени страх износ од 10.000.000,00 динара, са законском затезном каматом од пресуђења до исплате, као и захтев за накнаду трошкова парничног поступка. Ставом другим изреке, тужилац је ослобођен обавезе плаћања судских такси.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 724/19 од 03.10.2019. године, одбијена је жалба тужиоца и првостепена пресуда потврђена у ставу првом изреке.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побјану пресуду у смислу члана 408. ЗПП, ("Сл. гласник РС", бр.72/11...18/20), Врховни касациони суд је оценио да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374.став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а ревизијом се не указује на друге повреде поступка због којих се она може изјавити, применом члана 407. став 1. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, отац тужиоца, ББ, рођен ...1930. године у месту ..., био је лишен слободе 06.05.1950. године без судске или административне одлуке (поступка), кажњен на две године друштвено-корисног рада (затвора). Током издржавања казне иста му је повећана за још 18 месеци и са Голок отока пуштен је 25.11.1953. године. У време лишења слободе имао је 20 година и није био ожењен. Након што је изашао из затвора, оженио се супругом ВВ и из тог брака добио је сина, овде тужиоца, дана ...1963. године. Решењем Вишег суда у Новом Саду Рех 66/11 од 05.10.2012. године, усвојен је захтев за рехабилитацију ББ и утврђено да је исти био жртва прогона и насиља из политичких и идеолошких разлога. Цела породица тужиоца имала је велике проблеме због чињенице да је отац боравио у логору на Голом отоку и имали су утисак да их стално прате државне службе.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, побјаном одлуком је, правилном применом материјалног права из члана 21. став 2. и члана 26. став 3. у вези члана 7. тачка 5. Закона о рехабилитацији („Сл. гласник РС“ бр. 92/11), тужбени захтев одбијен као неоснован.

Наиме, одредбом члана 7. тачка 5. Закона о рехабилитацији, прописано је да захтев за рехабилитацију могу поднети деца лица из члана 1. став 1. овог Закона (а то су лица која су из политичких, верских, националних или идеолошких разлога, лишена живота, слободе или других права до дана ступања на снагу овог закона) која су, за време трајања повреде права и слободе родитеља, рођена у установама за извршење санкција, односно која су у тим установама са њима провела део времена или су за то време расла без родитељског старања једног, другог или оба родитеља. Применом члана 21. став 1. истог Закона, лица из члана 7. тачка 5. имају право на здравствену заштиту и друга права из здравственог осигурања, као и право на рехабилитационо обештећење, у складу са одредбом члана 26. став 3. овог закона, а према ставу 2. истог члана, ово право имају и брачни друг, деца и родитељи, односно браћа, сестре и ванбрачни партнер рехабилитованог лица, у складу са одредбом члана 26. став 4. овог закона. Одредбом члана 26. став 3. и 4. Закона, прописано је да лице из члана 7. тачка 5. овог Закона има право на накнаду нематеријалне штете за душевне болове због лишења слободе, у складу са законом којим се уређују облигациони односи (став 3.), а да лица из члана 21. став 2. овог закона имају право на накнаду нематеријалне штете за душевне болове због смрти рехабилитованог лица, под условом да је између њих и умрлог рехабилитованог лица постојала трајнија заједница живота, такође у складу са законом којим се уређују облигациони односи (став 4.).

Имајући ово у виду, Врховни касациони суд налази да другостепени суд основано закључује да правилна примена цитираних законских одредаба подразумева да деца рехабилитованих лица (односно лица која су из политичких, верских, националних или идеолошких разлога, лишена живота, слободе или других права), имају право на накнаду нематеријалне штете за душевне болове због лишења слободе

својих родитеља, али само ако је испуњен и услов из члана 7. тачка 5. Закона о рехабилитацији, односно да су за време трајања повреде права и слободе својих родитеља, рођена у установама за извршење санкција, или да су у тим установама са њима провела део времена или су за то време расла без родитељског старања једног, другог или оба родитеља. То даље значи да право на овај вид накнаде нематеријалне штете имају само деца рехабилитованих лица која су рођена пре или у току лишења слободе својих родитеља.

Како је ББ био лишен слободе у периоду од 06.05.1950. године до 25.11.1953. године, а тужилац је рођен ...1963. године, дакле после очевог пуштања на слободу, то није испуњен и други услов из члана 7. тачка 5. Закона о рехабилитацији, односно да је тужилац одрастао без родитељског старања од стране свог оца за време трајања његовог лишења слободе, што тужбени захтев у овом делу чини неоснованим.

Право на накнаду штете за претпљени страх, Законом о рехабилитацији није предвиђен као вид нематеријалне штете ни за рехабилитована лица, па самим ни за остала лица обухваћена чланом 7. овог Закона, па је правилно захтев тужиоца одбијен и у овом делу.

Побијаном одлуком одбијен је и тужбени захтев којим је тужилац тражио да се тужена обавезе да му накнади материјалну штету (ближе одређену изреком првостепене одлуке), уз правилну примену члана 21. став 3. и члана 26. став 1. до 3. Закона о рехабилитацији, с обзиром да право на враћање конфисковане или одузете имовине, право на обештећење за ту имовину, као и право на обештећење за материјалну штету насталу због повреде права и слобода, имају само рехабилитована лица. Право на обештећење за конфисковану имовину могу остварити и наследници рехабилитованог лица, али само у случају да су рехабилитована лица за живота остварила право на враћање те имовине.

Тужилац јесте законски наследник сада покојног ББ, али у овом поступку не може основано потраживати накнаду тражене материјалне штете ни по основу наслеђа иза свог оца, јер према Закону о наслеђивању, заоставштину представљају само права подобна за наслеђивање која су оставиоцу припадала у тренутку смрти. Права подобна за наслеђивање су само она права која је оставилац остварио, односно која су му призната до момента смрти, што не подразумева и право на потраживање одређеног права уместо њега (оставиоца), осим у случају када је то посебним законом изричито предвиђено, као што је то у конкретном случају право на подношење захтева за рехабилитацију.

Имајући ово у виду, као и да ББ за живота није признато право на накнаду било ког вида материјалне штете, коју је трпео због утврђене повреде права и ограничења слободе, то је и захтев тужиоца за накнаду тражене материјалне штете неоснован, како то правилно закључују и нижестепени судови.

На основу изнетог, применом члана 414 став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Марина Милановић, с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**